

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. gegužės 10 d.*

„EB 3, 10, 43, 49 ir 81 straipsniai — Įsisteigimo laisvė — Direktyva 2006/123/EB — 15 ir 16 straipsniai — Vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų nustatymo, tikrinimo ir rinkimo koncesija — Nacionalinės teisės aktai — Minimalus įstatinis kapitalas — Pareiga“

Sujungtose bylose C-357/10–C-359/10

dėl *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Italija) 2009 m. spalio 20 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2010 m. liepos 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą byloje

Duomo Gpa Srl (C-357/10),

Gestione Servizi Pubblici Srl (C-358/10),

Irtel Srl (C-359/10)

prieš

Comune di Baranzate (C-357/10 ir C-358/10),

Comune di Venegono Inferiore (C-359/10),

dalyvaujant

Agenzia Italiana per le Pubbliche Amministrazioni SpA (AIPA),

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurių sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh (pranešėjas) ir A. Arabadžiev,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Comune di Baranzate*, atstovaujamos advokato A. Soncini,

* Proceso kalba: italų.

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. De Bellis,
— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. M. Wissels ir Y. de Vries,
— Europos Komisijos, atstovaujamos C. Zadra ir I. V. Rogalski bei S. La Pergola,
susipažinęs su 2011 m. lapkričio 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą susiję su EB 3, 10, 43, 49 ir 81 straipsnių bei 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, p. 36, toliau – Paslaugų direktyva) 15 ir 16 straipsnių aiškinimu.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant bylas atitinkamai *Duomo Gpa Srl* (toliau – *Duomo*) ir *Gestione Servizi Pubblici Srl* (toliau – GSP) prieš *Comune di Baranzate* bei *Irtel Srl* (toliau – *Irtel*) prieš *Comune di Venegono Inferiore* dėl to, kad joms buvo neleista dalyvauti viešojo pirkimo procedūrose; visos šios trys bylos buvo nagrinėjamos dalyvaujant *Agenzia Italiana per le Pubbliche Amministrazioni SpA* (toliau – AIPA).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

- 3 Pagal Paslaugų direktyvos 1 straipsnio 1 dalį joje pateikiamos bendrosios nuostatos, skirtos padėti paslaugų teikėjams naudotis įsisteigimo laisve ir laisvam paslaugų judėjimui palengvinti, kartu užtikrinant aukštą paslaugų kokybę.
- 4 Pagal šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalį valstybės narės taiko šios direktyvos nuostatas laikydamosi Sutartyje nustatytų įsisteigimo teisės ir laisvo paslaugų judėjimo taisyklių.
- 5 Paslaugų direktyvos 15 straipsnis yra jos III skyriuje „Teikėjų įsisteigimo laisvė“.
- 6 Šios direktyvos 16 straipsnis yra jos IV skyriuje „Laisvas paslaugų judėjimas“.
- 7 Remiantis Paslaugų direktyvos 44 ir 45 straipsniais, ši direktyva įsigaliojo 2006 m. gruodžio 28 d. ir turėjo būti valstybių narių perkelta ne vėliau kaip 2009 m. gruodžio 28 dieną.

Nacionalinės teisės aktai

- 8 Įstatyminio dekreto Nr. 446 dėl regioninio mokesčio už gamybos veiklą nustatymo, *Irfep* ribų, tarifų ir atskaitymų peržiūrėjimo ir papildomo šio mokesčio regioninio mokesčio nustatymo bei vietinių mokesčių teisės aktų pertvarkymo (1997 m. gruodžio 15 d. *Decreto legislativo n. 446 – Istituzione dell'imposta regionale sulle attività produttive, revisione degli scaglioni, delle aliquote e delle detrazioni dell'Irpef e istituzione di una addizionale regionale a tale imposta, nonché riordino della disciplina dei tributi locali* (GURI, Nr. 252 paprastasis priedas, bendroji serija Nr. 298, 1997 m. gruodžio 23 d.) III skyrius skirtas vietiniams mokesčių teisės aktams pertvarkyti.

9 Šio įstatyminio dekreto 52 straipsnyje numatyta:

„1. Priimdamos nutarimus ir laikydamosi reikalavimų palengvinti mokesčių mokėtojų pareigas provincijos ir komunos gali tvarkyti jų pačių pajamas, net mokestines, išskyrus kiek tai susiję su apmokestinimo atveju, apmokestinamųjų asmenų ir kiekvieno mokesčio maksimalių tarifų nustatymu ir apibrėžimu. Nesant nutarimų, taikytinos bendros galiojančios teisės nuostatos.

<...>

5. Kalbant apie mokesčių ir kitų pajamų nustatymą ir rinkimą, nutarimai atitinka šiuos kriterijus:

<...>

b) jei nuspręsta mokesčių ir kitų pajamų nustatymą ir rinkimą ar vieną iš jų patikėti tretiesiems asmenims, su tuo susijusi veikla patikima laikantis galiojančių Europos Sąjungos teisės aktų ir procedūrų viešojo vietinių viešųjų paslaugų valdymo pirkimo sutarčių sudarymo:

1) asmenims, įrašytiems į 53 straipsnio 1 dalyje numatytą registrą;

2) valstybių narių ūkio subjektams, įsisteigusiems Europos Sąjungos šalyje ir vykdantiems minėtą veiklą; šie ūkio subjektai turi pateikti jų įsisteigimo valstybės kompetentingos institucijos išduotą sertifikatą, patvirtinantį, kad jie atitinka tuos pačius reikalavimus, kokie numatyti Italijos teisės aktuose šioje srityje;

3) bendrovėmis, kurių visas akcinis kapitalas priklauso valstybei <...>“

10 2008 m. lapkričio 29 d. Įstatyminio dekreto Nr. 185 dėl skubių priemonių, skirtų paremti šeimas, darbą, užimtumą ir įmones bei iš naujo nustatyti nacionalinę strategiją siekiant kovoti su krize (GURI, Nr. 280 paprastasis priedas Nr. 263, 2008 m. lapkričio 29 d.), 7bis straipsnis, įtrauktas į šį įstatyminį dekretą 2009 m. sausio 28 d. Įstatymu dėl Įstatyminio dekreto Nr. 185 pertvarkymo į įstatymą su pakeitimais (GURI, Nr. 22 paprastasis priedas Nr. 14, 2009 m. sausio 28 d.) ir vėliau pakeistas 2009 m. vasario 27 d. Įstatymu Nr. 14 (2009 m. vasario 28 d. *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana* Nr. 49, toliau – pagrindinėse bylose nagrinėjama nuostata), išdėstytas taip:

„Pagal iš dalies pakeisto 1997 m. gruodžio 15 d. Įstatyminio dekreto Nr. 446 53 straipsnio 3 dalį visiškai įmokėta minimali kapitalo suma norint būti įrašytam į privačių subjektų, galinčių vykdyti provincijų ir komunų mokesčių apskaičiavimo ir nustatymo bei mokesčių ir kitų pajamų rinkimo veiklą, registrą, turi būti [10] milijonų eurų. Pirmesniame sakinyje nustatyta minimali kapitalo suma netaikoma bendrovėms, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei. Vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų apskaičiavimo, nustatymo ir rinkimo viešojo paslaugų pirkimo sutarties sudarymas su minėto finansinio reikalavimo neįvykdančiais ūkio subjektais yra niekinis. Į nurodytą registrą įrašytų ūkio subjektų įstatinis kapitalas turi atitikti šią minimalią sumą. Bet kuriuo atveju iki tol, kol kapitalas atitiks šią sumą, su šiais ūkio subjektais negali būti sudarytos naujos sutartys ir jie negali dalyvauti šiuo tikslu pradėtuose viešojo pirkimo konkursuose.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

11 Bylos C-357/10 ir C-358/10 kilo dėl 2009 m. vasario mėn. Baranzate komunos pradėto konkurso siekiant sudaryti kai kurių vietos mokesčių ir kitų pajamų valdymo, nustatymo ir rinkimo paslaugų koncesijos sutartį 5 metams nuo 2009 m. gegužės 1 d. iki 2014 m. balandžio 30 d. su ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikusių ūkio subjektu. Paslaugų vertė visam laikotarpiui buvo įvertinta 57 000 eurų be pridėtinės vertės mokesčio.

- 12 Šešios privačios įmonės, tarp kurių buvo *Duomo*, GSP ir AIPA, visos įsteigtos Italijoje, pateikė pasiūlymus. 2009 m. balandžio 1 ir 3 d. Baranzate komuna pranešė *Duomo* ir GSP, kad komisija joms neleido dalyvauti konkurse dėl to, kad jos nesilaikė pagrindinėse bylose nagrinėjamoje nuostatoje įtvirtinto reikalavimo turėti mažiausiai 10 milijonų eurų visiškai įmokėto įstatinio kapitalo, kad būtų leista vykdyti vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų nustatymo ir rinkimo veiklą. Koncesijos sutartis buvo sudaryta su AIPA.
- 13 Bylos C-359/10 aplinkybės susijusios su 2009 m. sausio 22 d. Venegono Inferiore komunos paskelbtu konkursu siekiant sudaryti komunos reklamos ir išorinės reklamos mokesčio nustatymo, rinkimo bei išieškojimo paslaugų koncesijos sutartį ketverių metų laikotarpiui nuo 2009 m. vasario 23 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d. su mažiausią kainą remiantis mažiausiu pasiūlymo pirkimo vertės procentu pasiūliusiu ūkio subjektu. Paslaugų vertė visam laikotarpiui buvo įvertinta 49 000 eurų be pridėtinės vertės mokesčio.
- 14 Pasiūlymus pateikė penkios įmonės, tarp kurių buvo *Irtel* ir AIPA, kurioms preliminariai buvo skirta atitinkamai pirma ir antra vietos. 2009 m. kovo 9 d. sprendimu konkurso komisija pašalino *Irtel* iš viešojo pirkimo konkurso, nes ji nesilaikė pagrindinėse bylose nagrinėjamos nuostatos reikalavimų. Galiausiai koncesijos sutartis buvo sudaryta su AIPA.
- 15 *Duomo*, GSP ir *Irtel* pareiškė ieškinius dėl sprendimų pašalinti jas iš pagrindinėse bylose nagrinėjamų viešojo pirkimo konkursų. Byloje, dėl kurios buvo pradėta byla C-357/10, *Duomo* remiasi 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (JO L 134, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132), vienodo požiūrio ir konkurencijos principų pažeidimu, nes bendrovėms, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, buvo taikoma palankesnė tvarka.
- 16 Pagrindinėse bylose, dėl kurių pradėtos bylos C-358/10 ir C-359/10, GSP ir *Irtel* tvirtina, kad nagrinėjama nuostata yra nesuderinama su EB 3, 10, 43, 49, 81, 82, 86 ir 90 straipsniais ir iš Paslaugų direktyvos 15 ir 16 straipsnių kylančiais būtinybės, pagrįstumo ir proporcingumo principais. Anot jų, nacionalinės teisės aktai prieštarauja Sąjungos teisei tiek, kiek juose įtvirtintas šiais teisės aktais siekiamam tikslui neproporcingas reikalavimas ir sukeliama diskriminacija bendrovių, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, naudai, nes joms netaikoma naujas minimalaus kapitalo reikalavimas.
- 17 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos du prejudicinius klausimus, kurie yra vienodi visose trijose pagrindinėse bylose:
- „1. Ar tinkamai taikyti Direktyvos 2006/123/EB 15 ir 16 straipsnius kliudoma 2008 m. lapkričio 29 d. Įstatyminio dekreto Nr. 185 32 straipsnio 7bis dalies, įtrauktos 2009 m. sausio 28 d. Įstatymu Nr. 2 dėl šio įstatyminio dekreto pertvarkymo į įstatymą ir vėliau iš dalies pakeistos 2009 m. vasario 27 d. Įstatymu Nr. 14, nacionalinėmis nuostatomis, netaikomomis bendrovėms, kurių didžioji kapitalo dalis priklauso valstybei, pagal kurias:
- sudarytos vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų apskaičiavimo, nustatymo ir rinkimo viešojo paslaugų pirkimo sutartys su ūkio subjektais, netenkinančiais finansinio reikalavimo, pagal kurį visiškai įmokėto įstatinio kapitalo minimali suma turi būti lygi 10 milijonų eurų, yra niekinės,
 - ūkio subjektų, įrašytų į privačių ūkio subjektų, galinčių vykdyti provincijų ir komunų mokesčių ir kitų pajamų nustatymo ir rinkimo veiklą, registrą laikantis 1997 m. gruodžio 15 d. Įstatyminio dekreto Nr. 446/97 su pakeitimais 53 straipsnio 3 dalies, įstatinis kapitalas turi atitikti nurodytą minimalią sumą,

- draudžiama sudaryti naujas viešojo pirkimo sutartis ar dalyvauti vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų apskaičiavimo, nustatymo bei rinkimo viešojo paslaugų pirkimo konkursuose, kol bus įvykdytas minėtas įstatinio kapitalo atitikties reikalavimas?
2. Ar tinkamai taikyti EB 3, 10, 43, 49 ir 81 straipsnius kliudoma 2008 m. lapkričio 29 d. Įstatyminio dekreto Nr. 185 32 straipsnio 7bis dalies, įtvirtintos 2009 m. sausio 28 d. Įstatymu Nr. 2 dėl šio įstatyminio dekreto pertvarkymo į įstatymą ir vėliau iš dalies pakeistos 2009 m. vasario 27 d. Įstatymu Nr. 14, nacionalinėmis nuostatomis, netaikomomis bendrovėms, kurių didžioji kapitalo dalis priklauso valstybei, remiantis kuriomis:
- sudarytos vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų rinkliavų apskaičiavimo, nustatymo ir rinkimo viešojo paslaugų pirkimo sutartys su ūkio subjektais, netenkinančiais finansinio reikalavimo, pagal kurį visiškai įmokėto įstatinio kapitalo minimali suma turi būti lygi 10 milijonų eurų, yra niekinės,
 - ūkio subjektų, įrašytų į privačių ūkio subjektų, galinčių vykdyti provincijų ir komunų mokesčių ir kitų pajamų nustatymo ir rinkimo veiklą, registrą laikantis 1997 m. gruodžio 15 d. Įstatyminio dekreto Nr. 446/97 su pakeitimais 53 straipsnio 3 dalies, įstatinis kapitalas turi atitikti nurodytą minimalią sumą,
 - draudžiama sudaryti naujas viešojo pirkimo sutartis ar dalyvauti vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų apskaičiavimo, nustatymo bei rinkimo viešojo paslaugų pirkimo konkursuose, kol bus įvykdytas minėtas įstatinio kapitalo atitikties reikalavimas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 18 Kaip matyti iš šio sprendimo 11–14 punktų, faktinės aplinkybės, dėl kurių buvo pradėtos pagrindinės bylos, susiklostė iki 2009 m. gruodžio 28 d., t. y. iki pagal Paslaugų direktyvos 44 straipsnio 1 dalį jos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos.
- 19 Taigi net manant, kad ši direktyva turėtų būti laikoma visiškai suderinanti, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką, tai neturėtų menkinti pirminės teisės svarbos per laikotarpį iki šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos (pagal analogiją, be kita ko, žr. 1979 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Ratti*, 148/78, Rink. p. 1629, 36 ir 42–44 punktus ir 1999 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Monsees*, C-350/97, Rink. p. I-2921, 27 punktą).
- 20 Šiomis aplinkybėmis šiose bylose pirmiausia reikia išnagrinėti antrąjį pateiktą klausimą, susijusį su pirminės teisės aiškinimu atsižvelgiant į faktines aplinkybes, dėl kurių kilo minėti ginčai.

Dėl antrojo klausimo

- 21 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 3, 10, 43, 49 ir 81 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiama tokia nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, kurioje numatyta:
- ūkio subjektų, išskyrus bendroves, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, pareiga prirėkus padidinti visiškai įmokėtą įstatinį kapitalą iki 10 milijonų eurų tam, kad jiems būtų leista vykdyti vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų apskaičiavimo, tikrinimo ir rinkimo veiklą,

- kad sudarytos viešojo paslaugų pirkimo sutartys su ūkio subjektais, kurie neįgyvendina šio minimalaus įstatinio kapitalo reikalavimo, yra niekinės ir
 - draudžiama sudaryti naujas viešojo pirkimo sutartis ar dalyvauti šių paslaugų pirkimo konkursuose, kol bus įvykdytas įstatinio kapitalo padidinimo reikalavimas.
- 22 Tiek, kiek pateiktu klausimu, kaip jis performuluotas šio sprendimo ankstesniame punkte, prašoma išaiškinti EB 3, 10 ir 81 straipsnius, reikia priminti, kad siekiant pateikti tokį Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, būtina, kad nacionalinis teismas apibrėžtų pateikiamų klausimų faktines aplinkybes ir pagrindines teisinės nuostatas arba bent paašškintų šiuos klausimus pagrindžiančias faktines prielaidas. Šie reikalavimai ypač taikytini konkurencijos srityje, kuriai būdingos sudėtingos teisinės ir faktinės situacijos (be kita ko, žr. 2010 m. kovo 11 d. Sprendimo *Attanasio Group*, C-384/08, Rink. p. I-2055, 32 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 23 Tačiau šiuo atveju nutartyse dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui nenurodomos faktinės ir teisinės aplinkybės, kurios jam leistų nustatyti sąlygas, kurioms esant nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, galėtų būti susijusi su minėtais straipsniais. Konkrečiai kalbant, šiose nutartyse nėra jokio paašškimo dėl šių straipsnių ir pagrindinių bylų ar jų dalykų ryšio.
- 24 Šiomis aplinkybėmis tiek, kiek pateiktas klausimas susijęs su EB 3, 10 ir 81 straipsnių išaiškinimu, jis turi būti pripažintas nepriimtiniu.
- 25 Kalbant apie EB 43 ir 49 straipsnių išaiškinimą, reikia nurodyti, kad iš bylos medžiagos matyti, jog visos pagrindinių bylų aplinkybės susijusios su viena valstybe. Šiomis aplinkybėmis reikia patikrinti, ar Teisingumo Teismas yra kompetentingas šiose bylose spręsti dėl minėtų nuostatų (pagal analogiją žr. 2008 m. sausio 31 d. Sprendimo *Centro Europa 7*, C-380/05, Rink. p. I-349, 64 punktą ir 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Omalet*, C-245/09, Rink. p. I-13771, 9 ir 10 punktus).
- 26 Iš tiesų nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėse bylose, kurie, remiantis jų formuluote, taikytini neišskiriant Italijos ūkio subjektų ir kitų valstybių narių ūkio subjektų, pagal bendrą taisyklę gali būti priskiriami prie nuostatų, susijusių su Sutartyje garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis, tik jeigu jos taikytinos situacijoms, susijusioms su valstybių narių tarpusavio prekyba (žr. 2000 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Guimont*, C-448/98, Rink. p. I-10663, 21 punktą; 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Anomar ir kt.*, C-6/01, Rink. p. I-8621, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; minėto Sprendimo *Centro Europa 7* 65 punktą ir 2010 m. birželio 1 d. Sprendimo *Blanco Pérez ir Chao Gómez*, C-570/07 ir C-571/07, Rink. p. I-4629, 40 punktą).
- 27 Vis dėlto šiuo atveju, kaip tai ypač matyti iš Europos Komisijos rašytinių pastabų, negalima atmesti, kad kitose valstybėse narėse, ne Italijoje, įsteigtos įmonės buvo ar yra suinteresuotos vykdyti šioje valstybėje narėje tokią veiklą, kuri yra pagrindinėse bylose nagrinėjamų koncesijų sutarčių dalykas.
- 28 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo prašomas EB 43 ir 49 straipsnių išaiškinimas gali būti jam naudingas, jei pagal nacionalinę teisę jis turi užtikrinti tokias pačias Italijos ūkio subjekto teises, kurios pagal Sąjungos teisę kiltų kitos valstybės narės ūkio subjektui susiklosčius tai pačiai situacijai (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Centro Europa 7* 69 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir minėto Sprendimo *Blanco Pérez ir Chao Gómez* 39 punktą). Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nutartyse dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas motyvavo savo sprendimą, jog būtina pateikti prejudicinius klausimus, remdamasis tuo, kad pagrindinėse bylose aptariamų teisės aktų teisėtumas priklauso nuo EB 43 ir 49 straipsnių aiškinimo, kurį pateiks Teisingumo Teismas.
- 29 Vadinas, Teisingumo Teismas yra kompetentingas priimti sprendimą dėl šių nuostatų aiškinimo.

- 30 Kalbant apie laisvo paslaugų teikimo ir įsisteigimo laisvės principų taikymo sričių atskyrimą, reikia nustatyti ar ūkio subjektas įsisteigęs valstybėje narėje, kurioje teikia nagrinėjamas paslaugas (šiuo klausimu žr. 1995 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Gebhard*, C-55/94, Rink. p. I-4165, 22 punktą). Jeigu yra įsisteigęs valstybėje narėje, kurioje teikia paslaugas, jis patenka į įsisteigimo laisvės, kaip ji apibrėžta EB 43 straipsnyje, taikymo sritį. Jei, atvirkščiai, ūkio subjektas nėra įsisteigęs paskirties valstybėje narėje, jis yra tarpvalstybinis paslaugų teikėjas, kuriam taikomas laisvo paslaugų teikimo principas, numatytas EB 49 straipsnyje (žr. 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-171/02, Rink. p. I-5645, 24 punktą).
- 31 Šiomis aplinkybėmis įsisteigimo sąvoka reiškia, kad ūkio subjektas teikia paslaugas nuolat ir nepertraukiamai iš verslo vietos paskirties valstybėje narėje. „Paslaugų teikimas“, kaip jis suprantamas pagal EB 49 straipsnį, yra, atvirkščiai, bet koks teikimas, kuris nėra vykdomas nuolat ir nepertraukiamai iš verslo vietos paskirties valstybėje narėje (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 25 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 32 Iš teismo praktikos taip pat matyti, kad Sutartyje nėra nė vienos nuostatos, leidžiančios abstrakčiai nustatyti trukmę ar dažnumą, nuo kurių tam tikros paslaugos ar tam tikros rūšies paslaugų tiekimas kitoje valstybėje narėje nebegali būti laikomas paslaugų teikimu, dėl to „paslaugos“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal Sutartį, gali apimti įvairiausias paslaugas, įskaitant tas, kurios teikiamos pakankamai ilgą laiką ar net kelerius metus (žr. 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Schnitzer*, C-215/01, Rink. p. I-14847, 30 ir 31 punktus; minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 26 punktą; 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *von Chamier-Glisczynski*, C-208/07, Rink. p. I-6095, 74 punktą ir 2010 m. spalio 26 d. Sprendimo *Schmelz*, C-97/09, Rink. p. I-10465, 42 punktą).
- 33 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, tikriausiai patenka ir į EB 43 straipsnio, ir į EB 49 straipsnio taikymo sritį. Būtų kitaip, jei, kaip siūlo Komisija, faktiškai būtų galima rinkti vietinius mokesčius tik įsisteigus paskirties valstybės narės nacionalinėje teritorijoje. Kiek reikės, ar taip yra, turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 34 Šiomis aplinkybėmis atsižvelgiant į EB 43 ir 49 straipsnius reikia nagrinėti, ar iš nuostatos, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, aiškiai ar numanomai kylantys reikalavimai iš esmės yra įsisteigimo laisvės ir (arba) laisvo paslaugų teikimo apribojimai.
- 35 Šiuo klausimu iš teismo praktikos matyti, kad EB 43 straipsniu draudžiama imtis bet kokių nacionalinių priemonių, kurios, nors ir taikomos neatsižvelgiant į pilietybę, gali sudaryti Sąjungos piliečiams kliūčių pasinaudoti Sutarties garantuojama įsisteigimo laisve arba naudojimąsi ja padaryti mažiau patrauklų, ir kad ribojamasis poveikis visų pirma gali atsirasti, jei dėl nacionalinės teisės aktų bendrovė būtų atgrasinta nuo pavaldžių vienetų, pavyzdžiui, nuolatinio padalinio, įsisteigimo kitose valstybėse narėse ir nuo savo veiklos per šiuos vienetus (be kita ko, žr. minėto Sprendimo *Attanasio Group* 43 ir 44 punktus ir juose minėtą teismo praktiką ir 2011 m. spalio 13 d. Sprendimo *DHL International*, C-148/10, Rink. p. I-9543, 60 punktą).
- 36 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką EB 49 straipsniu reikalaujama ne tik panaikinti bet kokią kitoje valstybėje narėje įsteigto paslaugų teikėjo diskriminaciją dėl pilietybės, bet ir bet kokius apribojimus – net vienodai taikomus ir nacionaliniams, ir kitų valstybių narių paslaugų teikėjams – jeigu jie gali užkirsti kelią, trukdyti ar padaryti mažiau patrauklią kitoje valstybėje narėje, kur jis teisėtai teikia analogiškas paslaugas, įsteigto paslaugų teikėjo veiklą (be kita ko, žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimo *Säger*, C-76/90, Rink. p. I-4221, 12 punktą ir 2011 m. spalio 4 d. Sprendimo *Football Association Premier League ir kt.*, C-403/08 ir C-429/08, Rink. p. I-9083, 85 punktą). Šiuo klausimu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog EB 49 straipsniu draudžiama taikyti bet kokią nacionalinės teisės aktą, kuris paslaugų teikimą tarp valstybių narių padaro sunkesnę už paslaugų teikimą vienos valstybės narės viduje (be kita ko, žr. 1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš*

Prancūzija, C-381/93, Rink. p. I-5145, 17 punktą ir 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *United Pan-Europe Communications Belgium ir kt.*, C-250/06, Rink. p. I-11135, 30 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 37 Nagrinėjamu atveju, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo, siekdami vykdyti Italijos vietos valdžios institucijų kai kurių pajamų nustatymo ir rinkimo veiklą kitose nei Italijos Respublika valstybėse narėse įsisteigę ūkio subjektai, kaip ir Italijoje įsisteigę privatūs ūkio subjektai, turi turėti visiškai įmokėtą minimalų 10 milijonų eurų įstatinį kapitalą ir prireikus jį padidinti iki šio dydžio tam, kad su jais sudarytos koncesijos sutartys nebūtų pripažintos niekinėmis.
- 38 Tokia pareiga yra įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų teikimo apribojimas. Iš tiesų, pirma, joje yra minimalaus įstatinio kapitalo sąlyga (pagal analogiją, be kita ko, žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 53 ir 54 punktus ir 2006 m. sausio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-514/03, Rink. p. I-963, 36 punktą) ir, antra, kaip tai pažymi Nyderlandų vyriausybė, privatūs ūkio subjektai, norintys imtis pagrindinėse bylose nagrinėjamos veiklos, ja atgrasomi nuo įsisteigimo kaip juridinio asmens (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 41 ir 42 punktus ir minėto Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 31 punktą). Taigi nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, trukdoma ar dėl jos tampa mažiau patrauklu, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 35 ir 36 punktuose nurodytą teismo praktiką, naudotis atitinkamai EB 43 ir 49 straipsniuose įtvirtinta įsisteigimo laisve ir laisvu paslaugų teikimu.
- 39 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, koku atveju nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, gali būti leistina remiantis vienu iš EB 46 straipsnyje nurodytų sumetimų arba, remiantis Teisingumo Teismo praktika, pateisinama privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais (pagal analogiją be kita ko, žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Inspire Art*, C-167/01, Rink. p. I-10155, 107 punktą ir 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*, C-42/07, Rink. p. I-7633, 55 punktą).
- 40 Vienintelis Teisingumo Teisme nurodytas pateisinamas pagrindas – viešosios valdžios institucijų apsauga nuo galimo bendrovės koncesininkės išipareigojimų neįvykdymo, atsižvelgiant į bendrą jos sudarytų sutarčių vertę.
- 41 Šiuo klausimu iš *Comune di Baranzate* pastabų matyti, kad koncesininkės iš anksto gauna mokesčių pajamas, kurios yra pagrindinėse bylose nagrinėjamų koncesijų sutarčių dalykas. Anot šios komunos, tik atėmus „rinkimo komisinius“ ketvirčio pabaigoje mokesčiai turi būti pervesti viešosios valdžios institucijoms. *Comune di Baranzate* nurodo, kad atėmus rinkimo komisinius koncesininkių pelnas uždirbamas iš finansinių operacijų, atliekamų su šių koncesininkių turimomis lėšomis. Taigi koncesininkės turi ir manipuliuoja milijonais eurų, kuriuos jos vėliau turės pervesti viešosios valdžios institucijoms.
- 42 Šiuo klausimu, nors ir pripažįstant, kad šio sprendimo 40 straipsnyje nurodytas tikslas galėtų būti laikomas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu ir ne vien kaip ekonominis motyvas (šiuo atžvilgiu žr. 2005 m. kovo 17 d. Sprendimo *Kranemann*, C-109/04, Rink. p. I-2421, 34 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir 2012 m. vasario 16 d. Sprendimo *Costa ir Cifone*, C-72/10 ir C-77/10, 59 punktą), reikia priminti, kad Sutartimi garantuojamų pagrindinių laisvių apribojimo pateisinimas reikalauja, kad atitinkama priemonė būtų tinkama užtikrinti ja siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršytų to, kas būtina jam pasiekti (minėto Sprendimo *Attanasio Group* 51 punktą ir jame nurodyta teismo praktika). Be to, nacionalinės teisės aktai gali užtikrinti nurodyto tikslo įgyvendinimą, tik jeigu jais iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai siekiama šio tikslo (be kita ko, žr. 2009 m. kovo 10 d. Sprendimo *Hartlauer*, C-169/07, Rink. p. I-1721, 55 punktą ir minėto Sprendimo *Attanasio Group* 51 punktą).
- 43 Tačiau, kaip konstatavo pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tokia nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, gerokai viršijamas tikslas apsaugoti viešosios valdžios institucijas nuo koncesininkų išipareigojimų neįvykdymo.

- 44 Iš tiesų šis teismas pažymėjo, kad tam tikromis atsargumo priemonėmis, numatytomis Italijos teisės aktuose, galima tinkamiau apsaugoti viešosios valdžios institucijas nuo koncesininkų išipareigojimų neįvykdymo. Pavyzdžiui, Italijos teisės aktuose reikalaujama pateikti atitikties bendriems dalyvavimo konkurse reikalavimams įrodymus (techninės ir finansinės pajėgumai), patikimumo ir mokumo įrodymą. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodė, kad būtų galima reikalauti turėti minimalų bendrovės koncesininkės visiškai įmokėtą įstatinį kapitalą, proporcingą jo sudarytų sutarčių vertei.
- 45 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, sukeliama neproporcingi ir todėl nepateisinami EB 43 ir 49 straipsniuose įtvirtintų laisvių apribojimai.
- 46 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį pateiktą klausimą reikia atsakyti: EB 43 ir 49 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiama nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, kurioje numatyta:
- ūkio subjektų, išskyrus bendroves, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, pareiga prirėikus padidinti visiškai įmokėtą įstatinį kapitalą iki 10 milijonų eurų tam, kad jiems būtų leista vykdyti vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų apskaičiavimo, tikrinimo ir rinkimo veiklą,
 - kad viešojo paslaugų pirkimo sutartys su ūkio subjektais, kurie neįgyvendina šio minimalaus įstatinio kapitalo reikalavimo, yra niekinės ir
 - draudžiama sudaryti naujas viešojo pirkimo sutartis ar dalyvauti šių paslaugų pirkimo konkursuose, kol bus įvykdytas įstatinio kapitalo padidinimo reikalavimas.

Dėl pirmojo klausimo

- 47 Atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį klausimą ir į šio sprendimo 18 ir 19 punktuose išdėstytus argumentus, pirmojo klausimo nagrinėti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

EB 43 ir 49 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiama nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, kurioje numatyta:

- ūkio subjektų, išskyrus bendroves, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, pareiga prirėikus padidinti visiškai įmokėtą įstatinį kapitalą iki 10 milijonų eurų tam, kad jiems būtų leista vykdyti vietos valdžios institucijų mokesčių ir kitų pajamų apskaičiavimo, tikrinimo ir rinkimo veiklą,
- kad viešojo šių paslaugų pirkimo sutartys su ūkio subjektais, kurie neįgyvendina šio minimalaus įstatinio kapitalo reikalavimo, yra niekinės ir
- draudžiama sudaryti naujas viešojo pirkimo sutartis ar dalyvauti šių paslaugų pirkimo konkursuose, kol bus įvykdytas įstatinio kapitalo padidinimo reikalavimas.

Parašai.